

EK programmas Life+ līdzfinansēta projektā „Vides politikas
un pārvaldības priekšlikumu izstrāde, demonstrējot tūrisma
attīstības ieguvumus vides, sociālajā un ekonomikas jomā
Slīteres nacionālajā parkā – Natura 2000 teritorijā” (Nr.
LIFE07ENV/LV/000981).

Biedrības „Zaļā doma” ekspertu PIEKTAIS ZIŅOJUMS

2011. gada 1.augusts

ŠLĪTERE

Saturs

1. DABAS AIZSARDZĪBAS PĀRVALDES SISTĒMA LATVIJĀ.....	3
2. SUGAS UN BIOTOPI.....	3
2.1. Biotopu kopšana 2011. gadā	3
2.2. Slīteres nacionālajā parkā un tam piegulošajās teritorijās veiktās Vides monitoringa aktivitātes	4
2.3. Bioloģiski vērtīgie zālāji	5
3. ŠLĪTERES BĀKAS APSAIMNIEKOŠANA 2011. GADĀ	7
4. TŪRISMA STATISTIKA ŠLĪTERES BĀKĀ 2011. GADA MAIJS -JŪLIJS	7
5. DABAS TAKAS SLĪTERES NACIONĀLAJĀ PARKĀ 2011. GADĀ.....	8
6. ATSKATS UZ SLĪTERES CEĻOTĀJU DIENU	9
7. LAIKAPSTĀKĻU MONITORINGS. 2010. GADA DECEMBRIS -2011.GADA 30. JŪNIJS	15
8. DABAS FOTO – TŪRISMA PRODUKTU MĀRKETINGAM	18

1. Dabas aizsardzības pārvaldes sistēma Latvijā

Kopš 2009. gada 1. jūlija Dabas aizsardzības pārvalde ir valsts iestāde, kura uzrauga un apsaimnieko visas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kā arī realizē valsts politiku dabas aizsardzības jomā, tai skaitā sugu un biotopu aizsardzības jomā. Līdz 2011. gada 1. februārim šajā valsts iestādē bija sešas teritoriālās administrācijas: Slīteres nacionālā parka administrācija, Ķemeru nacionālā parka administrācija, Gaujas nacionālā parka administrācija, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā administrācija, Rāznas nacionālā parka administrācija un Teiču dabas rezervāta administrācija. Kopš 2011. gada 1. februāra pēc iestādes reorganizācija Dabas aizsardzības pārvaldē ir četras teritoriālās struktūrvienības: Kurzemes reģionālā administrācija, Pierīgas reģionālā administrācija, Vidzemes reģionālā administrācija un Latgales reģionālā administrācija.

Slīteres nacionālais parks atrodas Kurzemes reģionālās administrācijas reģionā un ir viena no šī reģiona 104 pārvaldāmajām dabas teritorijām.

2. Sugas un biotopi

2.1. Biotopu kopšana 2011. gadā

Šī gada aprīlī Slīteres nacionālajā parkā tika veikts dabas aizsardzības plānā iepļānotie biotopu kopšanas pasākumi: Pēterezera vīgas attīrīšana no kokaugu apauguma un turpinājās pakāpeniska Dāvida pļavas attīrīšana no kokaugu apauguma.

Pēterezera vīgā sastopamie aizsargājamie biotopi:

Citāts no Slīteres nacionālā parka Dabas aizsardzības plāna laika posmam no 2010. līdz 2020. gadam:

„**Starpkāpu ieplakas** galvenokārt ir kangaru un vīgu kompleksa sastāvdaļa. Retāk sastopamas ir seklas ieplakas ar pionierveģetāciju Baltijas jūras piekrastē aizaugoša ceļa vietā, kas iet paralēli jūras krastam, un starpkāpu ieplakas ar pļavu veģetāciju, kas sastopamas Bažu purva austrumu malā nelielu valku krastos. Visas starpkāpu ieplakas atbilst Latvijas un Eiropas nozīmes aizsargājamam biotopam – *Mitras starpkāpu ieplakas* (2190, 6.8.). Kangaru un vīgu kompleksā starpkāpu ieplakās ir dažādu purvu tipu veģetācija. Līdz ar to vīgās bieži ir novērojama šī aizsargājamā biotopa pārklāšanās ar *Neskarta augstā purva* (7110*) vai *Pārejas purvu un slīkšņu* (7140,2.7.) fragmentiem. Par prioritāro biotopu kartējot tiek uzskatīts ģeoloģisko procesu noteiktais biotops - *Mitras starpkāpu ieplakas*.

Dabas aizsardzības vērtība

Biotops Latvijā ir ļoti rets. Nozīmīga platības tam ir Slīteres NP teritorijā. Tā kā biotopa veģetācija ir ļoti variabla, tas ir viens no sugām bagātākajiem biotopiem, tai skaitā te ir koncentrētas ļoti daudzas īpaši aizsargājamās augu sugas, kā retākās no tām – brūnganais baltmeldrs *Rhynchospora fusca*, vidējā rasene *Drosera intermedia*, parastā vairogplāpe *Hydrocotyle vulgaris*, Lēzela lipare *Liparis loeselii*, jūrmalas augstiņš *Centaureum littorale* u.c. Biotopu mozaīka gan pašās starpkāpu ieplakās, gan ieplaku pierobežā rada ļoti daudzas biotopu kontaktjoslas, kas ievērojami palielina apkārtnes bioloģisko daudzveidību.

Sociālekonomiskā vērtība

Galvenā nozīme ir ogu resursiem un biotopa ainaviskajai vērtībai.

Ietekmējošie faktori

Slīteres NP teritorijā nav detalizēti pētīts vīgu hidroloģiskais režīms, kas ir viens no būtiskākajiem šo biotopu ietekmējošiem faktoriem. Strauja vīgu aizaugšana (it sevišķi Pēterezera vīgā) liecina par cilvēku darbības izsauktām hidroloģiskā režīma izmaiņām, kas

nelabvēlīgi ietekmē biotopu. Ogu (pārsvarā dzērveņu) ieguve vigās var radīt nopietnu rekreatīvo noslodzi, kas var izsaukt augu sugu izzušanu un biotopa degradāciju. Šie procesi visvairāk skar populārākās ogošanas vietas ar nelielu platību – galvenokārt Pēterezera vīgu, kurā koncentrēts ļoti liels īpaši aizsargājamo un reto augu sugu skaits.

Pašreizējais nacionālā parka ainavu aizsardzības zonas režīms pilnībā nenodrošina Pēterezera vīgā augošo sugu aizsardzību, jo ogošanas sezonā šeit ir izteikta nomīdīšana. Pēterezera vīgas pārejas purvi ir viens no sugām bagātākajiem biotopiem. Te sastop 12 īpaši aizsargājamas vaskulāro augu sugas, tai skaitā sešas sugas, kuru aizsardzības nodrošināšanai veidojami mikroliegumi un divas Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamas sugas – Lēzeļa lipari *Liparis loeselii* un dzelteno akmeņlauzīti *Saxifraga hirculus*. No sūnaugiem šeit sastopamas 13 Latvijā retas sugas, tai skaitā septiņas Latvijā īpaši aizsargājamas un viena Eiropas nozīmes aizsargājama sūnu suga – spīdīgā āķīte *Hamatocaulis vernicosus*. Līdz šim ieliektajai rikardijai *Riccardia incurvata* Pēterezera vīga ir vienīgā zināmā atradne Latvijā.”

2.2. Slīteres nacionālajā parkā un tam piegulošajās teritorijās veiktās Vides monitoringa aktivitātes

Dabas aizsardzības pārvaldes Kurzemes reģionālās administrācijas vides eksperti zoologs Vilnis Skuja un ornitologs Helmutis Hofmanis valsts vides monitoringa ietvaros apsekojuši **abinieku stāvokli** Slīteres nacionālā parku un divas citas Ziemeļkurzemes īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kuras atrodas Baltijas jūras piekrastē posmā Sīkrags - Ventspils: dabas liegumus Ances purvi un meži un Ovīši.

1998. gadā sadarbojoties Latvijas un Somijas speciālistiem tika izstrādāts Ziemeļkurzemes nacionālā parka izveidošanas plāns, kurš paredzēja izveidot vienu lielu nacionālo parku trīs atsevišķu dabas teritoriju: Slīteres nacionālais parks, dabas liegums Ances purvi un meži un dabas liegums Ovīši vietā. No dabas aizsardzības viedokļa šāda plāna realizēšana būtu ļoti vēlama un loģiska, jo visas trīs teritorijas pārstāv Ziemeļkurzemes piekrastei raksturīgās sugas un biotopus ar izcilu dabas daudzveidību.

Apsekojot iepriekš zināmās abinieku riesta vietas, konstatēts, ka to **stāvoklis uzlabojas**. Pēdējos gados bijis lielāks nokrišņu daudzums, tādēļ vīgu- kangaru kompleksa slapjās starpkāpu ieplakās jeb vīgās tiek novērots augstāks ūdens līmenis, kas savukārt atstāj pozitīvu iespaidu uz varžu un krupju vairošanos. Kā zināms, abinieki ir būtiska barības ķēdes posms - liela daļa dzīvnieku barojas ar abiniekiem. Slapjie gadi pozitīvi ietekmē visu kangaru - vīgu kompleksu, apstādinot vīgu dabisko apmežošanās procesu, kas tika novērota kopš 1990. gadu vidus, kad sauso gadu rezultātā kritās gruntsūdens līmenis (šis fakts fiksēts laikā, kad Slīteres rezervātā veica meteoroloģiskos mikroklimata mērījumus, tai skaitā arī gruntsūdens līmeņa mērījumus).

Dabas liegumā "Ances purvi un meži", kas piekļaujas ar Slīteres NP rietumu robežai, šogad atrasta **klinšu ērgļa** ligzda. Šajā pat liegumā esošajā vienā no lielākajiem Latvijas **medņu** riestiem konstatēts, ka tā **stāvoklis ir labs**: gaiļu skaits nedaudz pārsniedz 10. Dabas liegumā "Ovīši", kas atrodas uz rietumiem no Slīteres NP jūras piekrastē, šogad pēc 10 gadu pārtraukuma atrastas četras **mazo zīriņu** ligzdas, divas **jūras zīriņi** ligzdas un vismaz viens pāris **smilšu tārtiņu**. Irbes upes grīvas krastos izveidojusies arī neliela **krastu čurkstu** kolonija, aptuveni 5 pāri. Krastu čurkste SNP ligzdo gados pēc lielām vētrām, kad mums izveidojās stāvkrasti.

Melno stārķu monitoringa ietvaros Slīteres nacionālajā parkā apsekošanas divas zināmās ligzdas. Šogad tajās stārķi nav ligzdojuši.

Citāts no raksta „Skaita cāļus Kurzemē”:

„Jūnija beigās Dabas aizsardzības pārvaldes Kurzemes reģiona vecākais vides inspektors, ornitologs Helmutis Hofmanis kopā ar melnā stārķa monitoringa koordinatoru ornitologu Māri Strazdu apsekoja melnā stārķa ligzdas Kurzemē. Šogad apsektas 40 ligzdas. Monitorings notiek katru gadu vasaras vidū. Tā gaitā ornitologi pārbauda dabā ligzdu apdzīvotību un ligzdošanas sekmes. Šajā laikā stārķēni ir jau paaugušies. Lai spriestu par stārķēnu kondīciju, ornitologi tos ne tikai saskaita, bet arī nosver un nomēra. Stārķēna "seja" tiek arī nofotografēta - tas speciālam pētījumam par melno stārķu dzimuma noteikšanas metodēm. Parasti stārķēni ir jau tik lieli, ka tos iespējams pie reizes arī apgredzenot.

Tā kā melnais stārķis savu ligzdu būvē garu, resnu koku vainagā vairāk nekā 10 metrus virs zemes, monitoringa veikšanai nepieciešams speciāls aprīkojums un iemaņas, kas ļauj droši pie ligzdas uzkāpt - vai nu pašā ligzdas kokā vai blakus augošā kokā.

Šogad apsekojuma laikā novērots, ka vairākās ligzdās stārķu pāris uzturas, taču cāļu nav. Perējums vai nu nav izdevies, vai pāris nav perējis. Savukārt, ligzdās ar cāļiem to ir vairāk nekā parasti – trīs, četri, pat pieci (parasti - divi, trīs).

Vēl viena tendence – atkal tiek apdzīvotas kādu laiku pamestas ligzdas. Piecos gadījumos cāļi bija ligzdās, kuras stāvējušas tukšas 10 gadus. Šis fakts vēlreiz apliecina jau zināmo faktu, ka melnajam stārķim ir rezerves ligzdas - viena vai vairākas. Visas no jauna apdzīvotās ligzdas atradās mikroliegumos, kas izveidoti melnā stārķa aizsardzībai. Melnā stārķa mikroliegumi, kuru platība ir 30-50 ha (aptuveni viens meža kvartāls), turpina pildīt savu dabas aizsardzības funkciju arī tad, ja putns ligzdā neperē vairākus gadus pēc kārtas. Ilgi neapdzīvotajās ligzdās visticamāk atgriežas tie pāri, kuru pērnā gada ligzda atradusies saimnieciskajos mežos un ligzdas koks "pagadījies" kailcirtes nogabalā vai arī tā tuvumā notikusi saimnieciskā darbība – veikta kāda no cirtēm. Melno stārķu pāris var pamest savu ligzdu arī tad, ja laikā, kad putni atgriezušies, lai ligzdotu, tos iztraucējusi, piemēram, meža stādīšanas rosība ligzdas tuvumā.

Izcirtumu skaits un platības pieaug, tāpēc īpaši aktuāls kļūst jautājums par ligzdošanai piemērotu koku saglabāšanu Latvijas mežos. Lielo putnu, kā melno stārķu un ērgļu līdz pat tonnu smagajām ligzdām nepieciešami lielu dimensiju koki. Priede vai ozols (koku sugas, kuras putni izvēlas visbiežāk) vajadzīgās dimensijas sasniedz krietnu laiku pēc šo koku sugu cirtmeta (ciršanas vecuma), t.i. vismaz 150-200 gadu vecumā, kamēr saimnieciskos mežos kokaudzes nocērt kailcirtē jau 80-120 gadu vecumā. Māris Strazds melnos stārķus pēta jau vairāk nekā 20 gadus. Šajā periodā stārķu skaits Latvijā samazinājies 2 reizes. Pētnieks secinājis, ka viens no krasā skaita samazinājuma iemesliem ir mežsaimnieciskā darbība laikā no aprīļa sākuma, kad melnie stārķi atgriežas no siltajām zemēm, līdz Jāņiem, kad olas ir izperētas un stārķēni mazliet paaugušies.

Jāpiezīmē, ka valsts finansējums putnu monitoringa programmai šobrīd ir apturēts.”

2.3. Bioloģiski vērtīgie zālāji

SNP teritorijā valstij piederošo zemju daļā atrodas 9,26 ha bioloģiski vērtīgas pļavas, kuru pļaušana notiek saskaņā ar LAD agrovides pasākumu programmas noteikumiem periodā no 2008. gada līdz 2013. gadam.

Citāts no Slīteres nacionālā parka Dabas aizsardzības plāna laika posmam no 2010. līdz 2020. gadam:

E. Pļavas

Dabiskās pļavas SNP teritorijā ir nelielas, parasti aizaugošas, ar degradētu sugu sastāvu, jo ilgstoši netiek apsaimniekotas. Pļavām raksturīga veģetācija sastopama arī meža laucēs. Pļavas koncentrējas apdzīvoto vietu tuvumā – jūrmalas ciemos, kā arī Slīteres apkārtnē. Parasti vienā pļavā ir sastopami vairāki pļavu tipi, veidojot pļavu kompleksu.

E.1. Sausas pļavas

Kāpu pļavas (E.1.1.) ir viens no plašāk pārstāvētajiem pļavu tipiem SNP teritorijā. Izplatītākās no tām ir smilts grīšļa *Carex arenaria* pļavas (E.1.1.1.) un liektās sariņsmilgas *Lerchenfeldia flexuosa* pļavas (E.1.1.3.). Reti sastopami ir aitu auzenes *Festuca ovina* pļavu (E.1.1.2.) un zilganās kelērijas *Koeleria glauca* pļavu (E.1.1.5.) fragmenti. SNP teritorijā šīs pļavas aizņem tikai dažu kvadrātmetru lielas teritorijas, kas pāriet pelēko kāpu augājā vai citā pļavu tipā, kalcifilo sugu īpatsvars ir zems, tāpēc ne kāpu, ne smiltāju pļavu tipā, nav izdalīts Latvijas un Eiropas nozīmes īpaši aizsargājams biotops – kaļķainas smiltāju pļavas (6120*, 3.21.).

Smiltāju pļavas (E.1.2.) - šaurlapu skarenes *Poa angustifolia* pļavas (E.1.2.1.) un aitu auzenes *Festuca ovina* un raupjās auzenes *Festuca trachyphilla* pļavas (E.1.2.4.) ir sastopamas tikai nelielos fragmentos, kompleksā ar citiem pļavu tipiem, galvenokārt Kolkas – Ušu apkārtnē.

E.2. Mēreni mitras pļavas

Vilkakūlas *Nardus* pļavas (E.2.1.) SNP teritorijā pārstāv gan sausākas vilkakūlas *Nardus* pļavas (E.2.1.1.), gan mitrākas vilkakūlas *Nardus* pļavas (E.2.1.2.). Šie pļavu tipi sastopami piejūras ciemu tuvumā, galvenokārt kompleksā ar citiem pļavu tipiem. Tikai dažos gadījumos tās atbilst Latvijas un Eiropas nozīmes aizsargājama biotopa – **Vilkakūlas zālāji** (Sugām bagātas stāvās vilkakūlas *Nardus stricta* pļavas smilšainās augsnēs; 6230*, 3.22.) – statusam.

Atmatu pļavas (E.2.2.) pārstāv parastās smaržzāles *Anthoxanthum odoratum* – parastās smilgas *Agrostis tenuis* pļavas (E.2.2.1.) un parastās smaržzāles *Anthoxanthum odoratum* – parastās ciņusmilgas *Deschampsia cespitosa* pļavas (E.2.2.3.). Ievērojami retāk ir sastopami parastās smaržzāles *Anthoxanthum odoratum* – parastā vizuļa *Briza media* pļavu (E.2.2.2.) un parastās smaržzāles *Anthoxanthum odoratum* – villainās meduszāles *Holcus lanatus* pļavu (E.2.2.4.) fragmenti. Pēdējie 2 tipi atbilst Eiropas nozīmes aizsargājamam biotopam – **Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas** (Sugām bagātas atmatu pļavas; 6270*).

E.3. Mitras pļavas

Pļavas un ganības auglīgās un mēreni auglīgās augsnēs (E.3.2.) gan ir sastopamas diezgan bieži, taču tās parasti ir sugām nabadzīgas, ar monodominantām augu sabiedrībām, it sevišķi tādas ir plašā doņa *Juncus effusus* pļavas (E.3.2.2.) un meža meldra *Scirpus sylvaticus* pļavas (E.3.2.4.), mazākā mērā - parastās vīgriezes *Filipendula ulmaria* pļavas (E.3.2.6.). Pļavas bitenes *Geum rivale* pļavas (E.3.2.5.) ir sugām bagātākās, bet visretāk sastopamās.

Mēreni auglīgas pļavas vietās ar mainīgu mitruma režīmu (E.3.3.) ir sastopamas galvenokārt dabas kompleksā - Baltijas ledus ezera abrazijas līdzenums ar mežiem slapjās minerālaugsnēs. Pļavas ir aizaugušas, ar degradētu sugu sastāvu, bet nelielos fragmentos var izšķirt zilganās molīnijas *Molinia caerulea* pļavas (E.3.3.1.), zilganā grīšļa *Carex flacca* pļavas (E.3.3.3.) un zemās raudupes *Scorzonera humilis* pļavas (E.3.3.4.), kuras atbilst Latvijas un Eiropas nozīmes aizsargājamam biotopam - **Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs** (Zilganās molīnijas *Molinia caerulea* pļavas kaļķainās, kūdrainās vai mālainās augsnēs; 6410, 3.23., zilganās seslērijas *Sesleria caerulea* pļavas 3.14.).

E.4. Slapjas pļavas

Acidofilas zemo grīšļu pļavas (E.4.1.) sastopamas jūras tuvumā un seklākajās vigās Kolkas-Ušu apkārtnē. No tām biežāk ir sastopamas dzelzszāles *Carex nigra* pļavas (E.4.1.1.), retāk - sāres grīšļa *Carex panicea* pļavas (E.4.1.2.). Pēdējās sastopamas “Tamnīšu” apkārtnē, kompleksā ar zilganās seslērijas pļavām.

Augsto grīšļu pļavas (E.4.3.) parasti ir sastopamas reljefa pazeminājumos, kompleksos ar citiem pļavu tipiem. Biežāk sastop iesirmās cīesas *Calamagrostis canescens* pļavas (E.4.3.1.)

un divrindu grīšļa *Carex disticha* pļavas (E.4.3.10.), bet retākas ir skarainā grīšļa *Carex paniculata* pļavas (E.4.3.4.), uzpūstā grīšļa *Carex rostrata* pļavas (E.4.3.7.), augstā grīšļa *Carex elata* pļavas (E.4.3.11.).

Dabas aizsardzības vērtība

Pļavas ļoti būtiski palielina apkārtējās vides bioloģisko daudzveidību, jo pļavās ne tikai aug sugas, kas nav sastopamas citos biotopos, bet tās kalpo par barības bāzi kukaiņu, putnu un citām dzīvnieku valsts sugām un rada biotopu kontaktjoslu efektu. Apdraudētas ir vairākas retās un īpaši aizsargājamās sugas (vīnkalnu sīpols *Allium vineale*, sīpoliņu gundega *Ranunculus bulbosus*, vīru dzegužpuķe *Orchis mascula*).

Sociālekonomiskā vērtība

Pļavas izmanto ganīšanai un siena ieguvei, diemžēl pļavu apsaimniekošana pēdējā laikā stipri samazinās.

Ietekmējošie faktori

Pļavu biotopus apdraud apsaimniekošanas pārtraukšana, kas izsauc pļavu aizaugšanu un sugu sastāva degradāciju. Ciemu teritorijā notiek pļavu apbūve.

3. Šlīteres bākas apsaimniekošana 2011. gadā

Dabas aizsardzības pārvalde Kurzemes reģionālās administrācijas direktores Ērikas Kļaviņas personā noslēdza līgumu par bākas apsaimniekošanu ar biedrību "Zaļā doma".

Šajā tūrisma sezonā apsaimniekotājs nodrošina to, ka Šlīteres bāka ir atvērta apmeklētājiem.

Darba laiks: no otrdienas līdz svētdienai no 10:00 līdz 18:00. Pirmdien -slēgts.

Ieejas maksa:

- pieaugušajiem (t.sk. pensionāriem un studentiem) 0.70 LVL;
- skolēniem 0.35 LVL;
- Ģimenei (2 pieaugušie + 1-3 skolēni) 1.50 LVL;
- bērniem un invalīdiem - ieeja brīva.

Gida pakalpojumi.

Piektdien, sestdien, svētdien - gids dežurē bākā, pieejams bez iepriekšējas pieteikšanas rindas kārtībā. Citās dienās - ar iepriekšēju pieteikšanu.

Cena par gida pakalpojumu atkarīga no grupas lieluma un valodas:

Latviski:

- 1-10 cilvēki 1.50 LVL/grupai;
- 11-30 cilvēki 3.00 LVL/grupai;
- 31-50 cilvēki 4.50 LVL/grupai.

Angliski vai krieviski: 4.50 LVL/grupai neatkarīgi no grupas lieluma.

4. Tūrisma statistika Šlīteres bākā 2011. gada maijs -jūlijs

Slīteres bāka tradicionāli darbojas t.s. tūrisma sezonas laikā ik gadu no 1. maija līdz 15. oktobrim.

Slīteres bāku no 2011.gada 1. maija līdz 31. jūlijam kopumā apmeklējuši 2840 cilvēki. Maijā: 544, t.sk. 247 pieaugušie, 287 skolēni; 32 ārzemnieki.

Jūnijā: 806, t.sk. 630 pieaugušie, 176 skolēni un skolēni; 104 ārzemnieki.

Jūlijā: 1500, t.sk. 1210 pieaugušie, 290 skolēni; 170 ārzemnieki.

5. Dabas takas Slīteres nacionālajā parkā 2011. gadā

Kā jau minēts iepriekšējā ziņojumā, šajā tūrisma sezonā un gadā apmeklētājiem netiek piedāvātas sekojošas nacionālā parka dabas takas: Slīteres dabas taka, Pēterezera dabas taka un Kolkasraga priežu taka. To segums ir sabrucis.

Praktiski tas nozīmē, ka **Slīteres dabas taka**, kas atrodas Slīteres nacionālā parka Slīteres dabas rezervātā (dabas rezervāta zonā) ir slēgta. Likumdošanas akti nosaka, ka dabas rezervātā zonu apmeklēt atļauts tikai izpētes un apsaimniekošanas nolūkos Dabas aizsardzības pārvaldes darbinieki vai saņemot šīs iestādes atļauju. Tāpēc līdz 2010. gadam Slīteres dabas taku piedāvāja apmeklēt tikai parka gida pavadībā. Šobrīd šāds pakalpojums nav pieejams augstākminētā iemesla dēļ - kāpnes, kas ved lejup no Slīteres Zilo kalnu kraujas ir sabrukušas (sapuvušas), arī takas segums ir sabrucis. Taka atkal būs pieejama 2013. gada tūrisma sezonā.

Pēterezera un Kolkas priežu dabas takas, kuras atrodas dabas lieguma un ainavu aizsardzības zonā apmeklēt nav aizliegts, jo pārvietoties pa nacionālā parka neitrālo, ainavu aizsardzības un dabas lieguma zonu (2/3 no nacionālā parka teritorijas) kājām ir atļauts jebkuram apmeklētājam visu gadu (šāds skaidrojums nepieciešams, jo cilvēku apziņā vēl arvien saglabājušies priekšstats, ka Slīterē staigāt pa mežu nav atļauts). Līdz 2000. gadam šajā teritorijā bija cits režīms- toreiz tagadējā Slīteres nacionālā parka teritorijā atradās Slīteres dabas rezervāts. Lielākajā daļā tā platības atrasties drīkstēja tikai ar speciālu atļauju).

Šobrīd apmeklētājiem Slīteres nacionālajā parkā tiek piedāvāti:

1. Ēvažu dabas taka un stāvkrausts. Takas garums: 0,3km

Braucot pa Rīgas – Kolkas šoseju, pie pašas Slīteres nacionālā parka robežas iespējams apskatīt vienu no retajiem Rīgas jūras līča stāvkrausti. Tā augstums 8 -15m.

2. Mazbānīša dabas taka

Izstrādāts dabas takas apraksts, kas sniedz iespēju, veicot maršrutu patstāvīgi, uzzināt vairāk par maršruta dabas un kultūras mantojumu. Tas pieejams internetā http://slitere.com/wp-content/files/snp_marsruti_mazbanitis_web_email.pdf.

3. Maršruts dabas vērotājiem- Augi jūras piekrastē.

Kilometriem gara Baltijas jūras piekraste ar pludmali un kāpām ir Slīteres nacionālā parka daļa. Par pludmali jeb liedagu sauc šauru zemes daļu, ko apskalo viļņi. Tā sākas no minimālās jūras ūdeņu robežas un plešas līdz maksimālajai robežai vētru laikā. Pludmalē ikviens no mums var justies kā jaunatklājējs, jo viens vilnis spēj nodzēst visas pēdas smiltīs. Pludmalē sastopami viengadīgi augi, kuri pielāgojušies dzīvei iesālās augsnēs, un ir noturīgi pret spēcīgajiem vējiem. Kāpas veidojas piekrastes posmos, kur notiek smilšu uzkrāšanās. Tās ir vienas no mainīgākajām Latvijas dabas sastāvdaļām, jo kāpās novērojama ne tikai sezonāla augu segas maiņa, bet arī pašu kāpu formu un izvietojuma maiņa. Visspēcīgākajām izmaiņām ir pakļautas embrionālās kāpas, jo tās tiek noskalotas un pārpūstas pat nelielu vētru laikā. Embrionālās kāpas kalpo kā pirmie „smilšu ķērāji”, un ja apstākļi ir labvēlīgi, tad tās „aug” arvien lielākas, apaug ar graudzālēm un pielīdzinās priekškāpām. Spēcīgo rudens un ziemas vētru ietekmē dažreiz priekškāpas tiek noskalotas daļēji vai arī pilnībā, tā piemēram pēc 2005. gada ziemas vētras vietām bija palikusi tikai vairs puse no priekškāpas un lai nokļūtu līdz jūrai bija jāpārvar vairāku metru stāvais krasts. Pēdējos gados kāpas Slīteres nacionālajā parkā ir atjaunojušās un skatāmas visā savā krāšņumā līdz nākamajai vētrai. Arī smilšu plūsmas intensitāte kāpās ir atšķirīga. Visaktīvākā tā ir embrionālajās kāpas,

priekšskāpās tā ir nedaudz mazāka, bet pelēkajās kāpās tā samazināta līdz minimumam. Tādēļ arī šajos dažādajos kāpu veidos ir dažāds augājs.

Izstrādāts maršruta apraksts, kas sniedz iespēju, veicot maršrutu patstāvīgi, uzzināt vairāk par maršruta dabas un kultūras mantojumu. Tas pieejams internetā http://slitere.com/wp-content/files/snp_marsruti_botanika_web_email.pdf

Jauns izdevums: noteicējs *Iepazīsim jūras piekrasti*.

Aicinām iepazīt Baltijas jūras piekrasti un tās dabas vērtības – augu un dzīvnieku sugas, kas, pakļautas pastāvīgai viļņu un vēja iedarbībai, lieliski pielāgojušās dzīvei mūžam mainīgos un ziemeļnieciski skarbos apstākļos. Daudzveidīgo jūras piekrasti Slīteres nacionālā parka teritorijā ir maz skārusi cilvēka darbība. Tā ir mājvieta daudzām ne tikai Latvijas, bet arī visas Eiropas retajām un izzūdošajām sugām. Noteicējā iekļauti raksturīgākie jūras krastā, embrionālajās kāpās, priekšskāpās un pelēkajās kāpās sastopamie floras un faunas pārstāvji, kā arī dabas elementi.

Izdots kabatas formāta populārs augu un dzīvnieku sugu noteicējs ***Iepazīsim jūras piekrasti***. Noteicēja mērķis ir palīdzēt jūras piekrastes apmeklētājiem, patstāvīgi iepazīstot dabu šajā dinamiskajā vidē. Pieejams internetā http://slitere.com/wp-content/files/PP7_Examine_seaside_LV.pdf

Izdevums piegādāts Slīteres nacionālā parka viesu mājām, lai to viesi, dodoties uz pludmali, varētu pašizglītoties.

6. Atskats uz Slīteres ceļotāju dienu

Npk	Aktivitāte	Nosaukums	Laiks	Vadītājs	Dalībnieku skaits	vieta
1	Velomaršruts	„Pa Mazbānīša pēdām”	plkst.13:00	Andra Ratkeviča	22	Dundagas novada Mazirbe – Sīkrags-Mazirbe
2	Kāju maršruts	„Augi jūras piekrastē”	plkst.11:00 un 13:00	Dace Sāmīte	39	Dundagas novads, Sīkrags ciema jūrmala, vēsturiskais centrs
3	Radošā darbnīca	Par jūras tematiku Kolkastragā	no plkst.11:00 līdz 15:00	Ērika Kļaviņa	45	Dundagas novads, Kolkastraga informācijas centrs
4	Dzīvnieku vērošana	Ekspedīcija Zvejniekplavās	10.00 un 14.00	zoologa. Viļņa Skujas vadībā	30	Sākums: ceļa Sīkrags - Jaunmuiža 2 km
5	Kāju maršruts	<i>Cilvēku darbības zīmes mežā</i>	12.00	vides gides Inas Braunas vadībā.	7	Slīteres apkārtnē
6	Dzīvnieku vērošana	<i>Vaides pļavas putni un zvēri</i>	6.00	Ornitologs Helmutis Hofmanis	9	Tikšanās: pie Mazirbes baznīcas
7	Atvērtais	Slīteres bāka	no 10.00-18.00 un no	Dagmāra Jansone	200	

	objekts		20.00 - 23.00	un Marta Ratkeviča		
8	Radošā darbnīca	„Meža skola” pie Slīteres bākas	no plkst.12:00 līdz 15:00	Raits Čakstiņš	50	Dundagas novada Slīteres bāka

2011. gada 4. un 5. jūnijā aizvadītas otrās Slīteres ceļotāju dienas. Citu aktivitāšu starpā, kuras organizēja vietējie tūrisma uzņēmēji Dundagā, Kolkā un piekrastes lībiešu zvejniekciemās, Dabas aizsardzības pārvaldes speciālisti vadīja vairākas, tikai šajās dienās pieejamas ekskursijas pa Slīteres nacionālo parku. Laika apstākļi lutināja visus – gan organizatorus, gan viesus, tāpēc prieks citam par citu bija dubults. Turpmāk – īsumā par to, kā pagāja 4. jūnijs Slīterē.

Slīteres kājāmgājēji

Zvejniekplavas atrodas Slīteres NP rietumu malā. Ekspedīcijas maršruts šķērsoja pļavu, mežu un Ķikānstrautes vecupes. Tik dažādās dzīvotnēs uziet interesantas dzīvnieku klātbūtnes liecības ekspedīcijas dalībniekiem bija viegli. Lai arī trokšņainai cilvēku grupai nav lielu izredžu sastapt zvērus, šī reize bija izņēmums – prāvs briežu bullis uz īsu brīdi parādījās ceļiniekiem. Garantētu šīs ekspedīcijas apskates objektu skaitā bija āpsu alas, dzeņu apstrādāts priedes stumbeņis, arī skudrulaucas kāpuru veidotās lamatas nelaimīgajām skudrām. Īpaši bonusu – vilka kaka un rubeņa ola.

Maršruts *Augi jūras piekrastē* dabas ekspertu Daces Sāmītes un Guntas Gabrānes vadībā. 39 dalībnieki

1.attēls: Ekskursanti Sīkragā pie ciema pastāvīgā iedzīvotāja Viļa Priedes sētas. Saimnieks laipni atļāvis aprunāties ar zirgu un apskatīt zvejas piederumus.

2.attēls. Jaunais noteicējs „Iepazīsti jūras piekrasti”

3. attēls. Ekskursanti apskata embrionālās kāpas

Maršruta sākuma punkts Sīkrags ir ciems pie jūras, kurā vēl skatāmas zvejnieku sētām raksturīgās senās ēkas un vienīgais ciema mājlops – zirgs. Savukārt, turpat aiz sētām sākas jūrmalas kāpas – mājas sīkstiem, pieticīgiem augiem, pateicoties kuriem baltās jūrmalas smiltis tiek nostiprinātas un nenodara postu zvejniekiem. Atpazīt un iepazīt savdabīgos augus maršruta dalībniekiem palīdzēja ne tikai zinošās speciālistes, bet arī maršruta lapa „Augi jūras piekrastē” un kabatas formāta noteicējs “Iepazīsim jūras piekrasti” ar kāpu veidošanās un sastopamo augu aprakstiem un bildēm.

Ekskursija: *Cilvēku darbības zīmes mežā* pieredzējušas vides gides Inas Braunas vadībā. 7dalībnieki

Ekskursijas maršruts veda no Slīteres bākas pāri pļavām uz pamestām mājvietām, kuras glabā īpatnējus koku stādījumus, ēku paliekas. Arī senu ceļu pēdas vēl nojaušamas Vecmājupes

malā. Ceļotāju grupas dalībniekam pieredzējušam rīkstniekam bija viedoklis par kāda koncentriskā akmeņu krāvuma nozīmi. Rīkstnieka darbarīks – svārsts – uzrādīja ļoti lielas āderes klātbūtni, tāpēc radās minējums, ka tur atrodas Slīteres ciema magnētiskais centrs.

Ekspedīcija *Kolkas dabas daudzveidība: zemes strēle starp ūdeni un uguni* entomologa Kristapa Vilka vadībā. 30 dalībnieki

Ekspedīcija veda no Kolkas ciema centra pāri vigām un kangariem līdz Bažu purvam un jūras malai. Izdevās sastapt plēsīgās skudru lauvas, kodīgās smilšvaboles, arī kluso, īpatnējo putnu vakarlēpi. Daļa ceļotāju jau otro gadu Slīteres ceļotāju dienā bija izvēlējušies doties grūtajā pārgājienā pa Slīteres nacionālā parka mežiem un purviem kopā ar Kristapu.

Slīteres velobraucēji

Velomaršruts *Pa Mazbānīša pēdām* speciālistes Andras Ratkevičas vadībā. 22 dalībnieki

4.attēls. Ekskursanti uz šaursliežu dzelzceļa stigas.

5.attēls Ekskursanti Mazirbē netālu no laivu kapsētas

Vairākas ģimenes bija izvēlējušās doties no Mazirbes uz Sīkragu pa šaursliežu dzelzceļa stigu, kur vēl līdz pagājušā gadsimta vidum kursēja Mazbānītis maršrutā Stende – Ventspils. Visi kopā lūkojām iztēloties Mazirbi pirms simts gadiem, kad grūti izbraucami zemes ceļi uz iekšzemi jeb „kalnu” veda pa smilšaino kangaru mugurām cauri lielajam Slīteres mežu masīvam, kuru tolaik sauca par Undžavu. Cilvēku un preču satiksme toreiz lielākoties notika pa jūru uz 30km attālo Sāmsalu, arī uz citām ostām. Pēc Pirmā pasaules kara šai pusē palika vācu armijas būvētais šaursliežu dzelzceļš, kuru valsts uzturēja līdz pat 1963. gadam. Šis ceļš vietējos cilvēkus aizveda uz tirgu, skolu, pie radiem, domubiedriem, tā palīdzot Ziemeļkurzemes lībiešiem izrauties no nošķirtības.

Atceļā devāmies pa liedagu, izpētot gliemežvākus, nosakot to sugas, iepazīstot brūnaļģi pūšļu fuku, kuras komposts tika lietots kā mēslojums zvejnieku labības un dārzu laukiem.

Slīteres dzīvnieku vērotāji

***Vaides pļavas putni un zvēri* ornitologa Helmuta Hofmaņa vadībā. Devīni dalībnieki**

Agrais rīts dabas vērotājiem bija „ražīgs”. Izdevās skatīt vaigā melno stārķi, brūno čaksti, lauku balodis, arī vairākus mazputniņus. Vaides pļavā ganījās briežu gov.

***Putnu klausīšanās pasākums Putni Zilajos kalnos* ornitologa Helmuta Hofmaņa vadībā. Devīni dalībnieki**

Uz Slīteres bākas jumta putnu vērotāji sagaidīja saulrietu, klausoties putnu balsīs un baudot Slīteres mežu un jūras ainavu.

Slīteres darbnīcas

Meža skola pie Šlīteres bākas. Vadītājs – Raitis Čakstiņš. 50 dalībnieki

6.attēls. Rosība darbnīcā

Dzīvnieku foto un video – darbnīcas dalībnieki varēja apskatīt putnu foto izstādi un skatīt dzīvnieku dzīves īsus video namiņā blakus Šlīteres bācai.

Slīteres bākas pagalmā ceļotājdienas vidū bija atvērta Meža skola. Meža skolas skolotājs, vides inspektors Raitis Čakstiņš mācīja noteikt briežu un aļņu dzimumu un vecumu pēc to mežā atstātajām spirām un nomestajiem ragiem. Arī koku un krūmu apkodumi liecina par tiem, kuru barība ir priedes, kārkli un citi kokaugi. Turpat līdzās esošajā namiņā bija izstādītas Slīteres putnu bildes un varēja vērot dzīvnieku video, kas filmēts to dabiskajā vidē.

Darbnīca par jūras tematiku Kolkasragā. Vadītāja – Ērika Kļaviņa. 45 dalībnieki

Kolkasragā pie apmeklētāju centra bija uzstādīta zaļa nojume, kurā gan lielie, gan mazie varēja iesaistīties interesantās nodarbēs: izgatavot piespraudi zivtiņas vai putna veidolā, apgleznot lielās smilšgliemenes čaulu, sasiet īstu jūrnieku mezglu. Ne tikai rokām, arī prātam bija darbs – atminēt krustvārdu mīklu, uzzināt, kā zvejojamās zivis sauc vietējie zvejnieki, izpētīt plakātus, kur izskaidrota dzīve Baltijas jūras rifos un putnu barošanās jūrā ziemā. Arī šeit varēja vērot dzīvnieku video kas filmēts to dabiskajā vidē.

7.attēls. Darbi, kas tapuši darbnīcā

8.attēls. Apmeklētāji izgatavo piespraudes zivs formā

Šlīteres bāka

Ceļotāju dienās bāku apmeklēja aptuveni 200 cilvēku. Ne tikai skats uz mežiem un jūru bija skatāms no bākas. Katrā bākas stāvā tagad ir pa izstādei. Otrajā – Dundagas bērnu dienas centra Mājas bērnu veidotu darbu izstāde „Ziemeļu lietus mežs”, trešajā – viss par Baltijas jūras veidošanos pirms 10 000 gadiem un piekrastes augiem un dzīvniekiem mūsdienās; ceturtajā – Moricsalas dabas rezervāta vēsture un dabas vērtības, piektajā – stendi ar informāciju par bākām.

9.attēls. Bērnu darbu izstāde Slīteres bāka

Pērn veiktā ceļotāju anketēšana un šī gada novērojumi apliecina, ka Slīteres ceļotāju dienas viesi ir izglītoti cilvēki, kuri izprot dabas aizsardzības nozīmi, izjūtot atbildību nākošo paaudžu priekšā par Latvijas dabas bagātību saudzēšanu.

7. Laikapstākļu monitorings. 2010. gada decembris -2011.gada 30. jūnijs

Datums	Gaisa temp. °C ap plkst 15	Mākoņai nība	Vējš	Nokrišņi dienas gaitā	Piezīmes
04.dec	-3	apm	putina	stiprs	
05.dec	-6	apm	snieg	vidējs	
11.dec	-2	apm	putina	stiprs	
12.dec	-5	apm	putina	vidējs	
18.dec	-7	apm	bez nokr.	vidējs	
19.dec	-6	apm	bez nokr.	lēns	
24.dec	-6	apm	putina	stiprs	
25.dec	-3	apm	bez nokr.	lēns	
26.dec	-4	apm	snieg	lēns	
31.dec	-1	apm	bez nokr.	lēns	
01.jan	0	apm	snieg	vidējs	apt. 50cm sniega sega

02.jan	-6	saul	bez nokr.	ļ lēns	
08.jan	1	apm	bez nokr.	lēns	
09.jan	2	apm	līst	stiprs	apledo
15.jan	-5	māk	bez nokr.	lēns	
16.jan	-2	apm	līst	vidējs	migla
22.jan	0	māk	bez nokr.	lēns	
23.jan	1	māk	bez nokr.	vidējs	
29.jan	0	apm	bez nokr.	ļ stiprs	mainīgs
30.jan	1	saul	bez nokr.	stiprs	
05.feb	1	māk	bez nokr.	lēns	
06.feb	2	saul	bez nokr.	bezvējš	
12.feb	-4	saul	bez nokr.	lēns	dūmakains
13.feb	-9	saul	bez nokr.	lēns	
19.feb	-14	dūm	bez nokr.	lēns	mitrs, aukstums kož
20.feb	-9	saul	bez nokr.	bezvējš	
26.feb	-2	saul	bez nokr.	bezvējš	
27.feb	-4	saul	bez nokr.	vidējs	
05.mar	0	saul	bez nokr.	stiprs	nekūst
06.mar	-2	saul	bez nokr.	vidējs	
12.mar	2	māk	bez nokr.	lēns	no rīta saule
13.mar	8	saul	bez nokr.	bezvējš	dūmakains
19.mar	0	apm	bez nokr.	vidējs	uzsnidzis
20.mar	2	saul	bez nokr.	lēns	nekūst
26.mar	-1	māk	bez nokr.	vidējs	naktī sniga
02.apr	4	apm	bez nokr.	mainīgs	miglains
03.apr	12	māk	bez nokr.	vidējs	pavasaris
09.apr	4	māk	bez nokr.	stiprs	
10.apr	3	skaidrs	bez nokr.	stiprs	
16.apr	6	māk	bez nokr.	vidējs	
17.apr	12	skaidrs	bez nokr.	lēns	
22.apr	6	skaidrs	bez nokr.	vidējs	dūmakains
23.apr	12	skaidrs	bez nokr.	bezvējš	
24.apr	16	skaidrs	bez nokr.	bezvējš	Skaista diena
25.apr	17	skaidrs	bez nokr.	lēns	Skaista diena
30.apr	11	skaidrs	bez nokr.	vidējs	ziemelis
01.mai	4	māk	bez nokr.	stiprs	auksts
04.mai	2	apm	neliels lietus	vidējs	Pretīgs laiks
07.mai	9	skaidrs	bez nokr.	lēns	beidzot siltāks
08.mai	12	māk	bez nokr.	vidējs	
14.mai	9	māk	bez nokr.	lēns	
15.mai	14	apm	bez nokr.	vidējs	gaidāms lietus
21.mai	16	māk	bez nokr.	vidējs	
22.mai	14	māk	bez nokr.	vidējs	
28.mai	13	māk	bez nokr.	vidējs	auksts
29.mai	14	māk	neliels lietus	vidējs	pretīgs
01.jūn	16	māk	bez nokr.	vidējs	vakarā karsts 27 grādi, tad ieplūda aukstums
02.jūn	17	skaidrs	bez nokr.	lēns	

03.jūn	19	skaidrs	bez nokr.	vidējs	
04.jūn	19	skaidrs	bez nokr.	lēns	Skaista diena
05.jūn	22	skaidrs	bez nokr.	vidējs	
06.jūn	27	māk	bez nokr.	vidējs	karsts
07.jūn	28	skaidrs	bez nokr.	lēns	karsts
08.jūn	29	skaidrs	līst	lēns	karsts, pēcpusdienā negaiss
09.jūn	25	skaidrs	bez nokr.	vidējs	
10.jūn	26	skaidrs	bez nokr.	vidējs	
11.jūn	25	skaidrs	bez nokr.	vidējs	
12.jūn	15	apm	bez nokr.	mainīgs	negaiss staigāja apkārt
13.jūn	16	skaidrs	bez nokr.	stiprs	auksts
14.jūn	17	apm	bez nokr.	lēns	Knišļi kož nost
15.jūn	13	apm	bez nokr.	vidējs	naktī līņāja
16.jūn	15	māk	bez nokr.	vidējs	Slīterē nolija(nedaudz)
17.jūn	14	apm	līst	lēns	
18.jūn	13	māk	Neliels lietus	grozīgs	
19.jūn	16	māk	līst	vidējs	
20.jūn	13	apm	līst	mainīgs	netikama diena
21.jūn	15	māk	bez nokr.	stiprs	gandrīz līst
22.jūn	18	māk	līst	stiprs	
23.jūn	17	māk	bez nokr.	stiprs	
24.jūn	18	māk	bez nokr.	vidējs	
25.jūn	16	māk	bez nokr.	vidējs	
26.jūn	17	māk	bez nokr.	lēns	
27. jūn	16	māk	bez nokr.	lēns	
28. jūn	21	skaidrs	bez nokr.	lēns	
29. jūn	22	skaidrs	bez nokr.	stiprs	Vēja virziens mainās
30. jūn	25	māk	bez nokr.	bezvējš	sūtīgs

1. Tabula tiek aizpildīta par situāciju adresē „Puteri”, Ances pag. Ventspils novads (5km uz rietumiem no Slīteres)
2. Šī tabula tiek aizpildīta katru dienu jūnijā, jūlijā un augustā un pārējā gada sestdienās, svētdienās un svētku dienās.
3. Aptuvenā gaisa temperatūra tiek atzīmēta tā, kas dienas vidū.
4. Mākoņainība tiek izteikta trīs variantos: apmācies, mākoņains, skaidrs.
5. Nokrišņi tiek izteikti trīs variantos: stiprs lietus, neliels lietus, bez nokrišņiem (tas pats attiecībā uz sniegu).
6. Monitorings tiek vests visu projekta laiku.

8. Dabas foto – Natura 2000 tūrisma produktu mārketingam

